

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 202/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Svetozárom Chabadom ml., advokátom, Pažitková 1, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3To/127/2023 a jeho uznesení z 13. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3To/127/2023 a jeho uznesením z 13. februára 2024. Navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a uložil krajskému súdu povinnosť nahradiť mu trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom Mestského súdu Bratislava I č. k. B4-3T/66/2022-362 z 5. septembra 2023 (ďalej len „rozsudok mestského súdu“) bol sťažovateľ uznaný za vinného zo skutku právne kvalifikovaného ako obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 3, 5 Trestného zákona, za čo mu bol okrem iného uložený trest odňatia slobody v trvaní 7 rokov. Krajský súd konajúci o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku mestského súdu pod sp. zn. 3To/127/2023 na verejnom zasadnutí konanom 13. februára 2024 toto verejné zasadnutie odročil na 16. apríl 2024 o 9.00 h.

II. Argumentácia sťažovateľa

3. Porušenie označených práv spočíva v odročení verejného zasadnutia na 16. apríl 2024 a zároveň v ponechaní verejného zasadnutia v platnosti a v jeho neodročení na neurčito napriek tomu, že 11. marca 2024 bol v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka“) zverejnený zákon č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „novela Trestného zákona“), čím nadobudol platnosť a posilnilo sa legitímne očakávanie sťažovateľa. Nie je rešpektované jeho legitímne očakávanie, že na jeho vec sa bude aplikovať priaznivejšia právna úprava vyplývajúca z novely Trestného zákona. Podľa nej by v prípade nadobudnutia jej účinnosti v plnom rozsahu došlo k prekvalifikovaniu skutku na zločin neoprávneného prechovávanía omamnej a psychotropnej látky podľa § 171 ods. 2, 4 písm. a), b) s poukazom na § 135d písm. b) Trestného zákona. Výrazne by sa zmiernila trestná sadzba odňatia slobody z 10 až 15 rokov na 1 až 6 rokov a u sťažovateľa by tak bolo dôvodné očakávať uloženie trestu na dolnej hranici trestnej sadzby, teda v podstatne nižšej výmere, podmieneného trestu, prípadne alternatívneho trestu.

4. Nová právna úprava sa nebude aplikovať na vec sťažovateľa len v dôsledku zásahu ústavného súdu, ktorý uznesením č. k. PL. ÚS 3/2024-112 z 28. februára 2024 pozastavil účinnosť novely Trestného zákona. Navyše k tomu došlo pred vyhlásením právneho predpisu v zbierke, pričom paušálne pozastavenie účinnosti je prinajmenšom ústavnoprávne hraničný postup a nešlo o jednohlasné rozhodnutie pléna ústavného súdu.

5. Krajský súd mal poskytnúť adekvátnu ochranu legitímnemu očakávaniu sťažovateľa, že sa bude aplikovať miernejšia úprava tým, že do meritórneho rozhodnutia ústavného súdu alebo aspoň do rozhodnutia o prípadnom zrušení pozastavenia účinnosti tejto právnej úpravy nemal v trestnej veci sťažovateľa nariaďovať verejné zasadnutie, resp. mal ho odročiť na neurčito. Dôsledkom je aj porušenie právnej istoty a v toho dôsledku aj práva na spravodlivý proces a na súdnu ochranu.

6. Sťažovateľ žiada súd o prednostné prerokovanie veci z dôvodu jej naliehavosti, čakanie na odpoveď môže pre neho vyústiť v nezvratný následok v podobe niekoľko rokov trvajúceho výkonu trestu odňatia slobody. Tiež navrhuje, aby ústavný súd nariadil dočasné opatrenie, ktorým krajskému súdu uloží zdržať sa vykonania verejného zasadnutia o odvolaní proti rozsudku mestského súdu.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a popri zisťovaní, či obsahuje zákonom požadované náležitosti, skúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorého podstata vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť

výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou ústavného súdu uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (m. m. napr. I. ÚS 480/2013, II. ÚS 156/09, III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Rovnako by opačný záver znamenal popretie významu podústavného práva pri ochrane základných práv. Podústavné právo vytvára nielen orgány verejnej moci s ich osobitými právomocami, ale aj množstvo hmotnoprávných a procesnoprávných konštrukcií a inštitútov, ktorých súhrn vytvára právne prostriedky na ochranu základných práv.

9. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

10. Každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť právnej (súdnej) ochrany a pred podaním ústavnej sťažnosti požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Sťažovateľ nemá podľa ústavy a zákona o ústavnom súde na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k tej, ktorá je v právomoci ústavného súdu. Toto „kompetenčné poradie“ nemôže sťažovateľ ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí. Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

11. Sťažovateľ namieta postup a rozhodnutie krajského súdu o vedení konania v trestnom konaní, ktoré dosiaľ nie je ukončené. Doteraz bolo len neprávoplatne rozhodnuté o vine a treste na prvom stupni.

12. Procesné rozhodnutia (napr. uznesenie o vylúčení či nevyhlúčení sudcu, uznesenie spojené s vykonaním dôkazu, zaisťovacie úkony v trestnom konaní) vrátane zrušujúcich (kasačných) uznesení ústavný súd zásadne podrobuje svojmu prieskumu iba vtedy, ak by takéto rozhodnutia (opatrenie či iný zásah) boli spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý bol týmto rozhodnutím (opatrením či iným zásahom) spôsobený, pričom tento nepriaznivý dôsledok by sa musel vzťahovať na celkový výsledok konania a v ďalšom priebehu konania by sa už nedal korigovať. Ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016). Podmienkou na pripustenie výnimky z uvedeného pravidla je skutočnosť, že v konkrétnom prípade ide o rozhodnutie spôsobilé výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do základných práv alebo slobôd sťažovateľa, námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nebude môcť byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne sa tento negatívny dôsledok musí vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho už možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09). Rovnako mohlo ísť o prípad, ak procesným rozhodnutím všeobecného súdu došlo k porušeniu ústavnoprocených práv účastníkov konania (III. ÚS 46/2013).

13. Sťažovateľ neuvádza žiadne dôvody, ktoré by mali v jeho prípade odôvodňovať výnimku z uvedeného spôsobu uplatňovania právomoci ústavným súdom (sám priznáva že v ním argumentovanej veci sp. zn. IV. ÚS 49/2011 išlo o rozdielne skutkové okolnosti). Ústavný súd dodáva, že to nie je priamo napadnuté uznesenie ani postup krajského súdu (neodročenie verejného zasadnutia na neurčito), ktorým by mohlo dôjsť k tvrdenému následku v podobe zásahu do práva sťažovateľa na osobnú slobodu, ale pristupuje k tomu ďalšia skutočnosť v podobe vyhlásenia rozhodnutia krajského súdu vo veci samej (o vine a treste). Nie je preto dôvod na poskytnutie ochrany pred tvrdeným budúcim zásahom do práva (nenamietaného v tejto ústavnej sťažnosti, keďže v petite sú označené iné práva, pozn.), ktorý ešte nenastal. Ústavná sťažnosť je z tohto hľadiska predčasná.

14. Ak trestné konanie dospeje do sťažovateľom neželaného stavu a potvrdia sa ním prezentované obavy o prísnejšom posúdení jeho viny i o trestnosti skutku kladeného mu za vinu, nič mu nebude brániť v tom, aby proti právoplatnému rozsudku uplatnil výhrady sformulované v odôvodnení ústavnej sťažnosti v dovolaní, ktoré je dostupným právnym prostriedkom ochrany základných práv a slobôd v trestnom konaní. Bude potom úlohou dovolacieho súdu poskytnúť účinnú ochranu sťažovateľovmu základnému právu na súdnu ochranu, právu na spravodlivé súdne konanie či právam podľa čl. 50 ods. 6 ústavy a čl. 7 ods. 1 dohovoru, ako aj právu na osobnú slobodu.

15. Právny prostriedok uvedený v predchádzajúcom odseku dosiaľ nemohol byť vyčerpaný vzhľadom na aktuálne procesné štádium trestného konania, nič to však nemení na jeho použiteľnosti v jeho ďalšej fáze. Ústavnú sťažnosť preto ústavný súd odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Následne bolo bez významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa formulovaných v sťažnostnom petite vrátane návrhu na nariadenie dočasného opatrenia, keďže pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu prichádza do úvahy len vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie.

16. Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že počas konania o tejto ústavnej sťažnosti zistil, že verejné zasadnutie krajského súdu bolo 23. apríla 2024 odročené na neurčito, čím nastal procesný stav želaný sťažovateľom. Táto okolnosť je dôvodom na odmietnutie jeho ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2024

Libor Duľa
predseda senátu